

dopolnjujeta in skupaj zelo podrobno in neposredno odsliskavata strukturo in delovanje osvobodilne organizacije v mestu. Viri seveda navajajo poleg cele vrste točnih podatkov, ki izvirajo iz zaslišanj in zaplenjene dokumentacije, zlasti v končnem poročilu, tudi vrsto ocen, ki so jih dodali nasprotniki gibanja sami, na kar opozarja tudi avtor.

V celoti gledano pa omenjeni viri predstavljajo predvsem izjemno pomembno gradivo za poznavanje medvojnega dogajanja v Ljubljani, zlasti še seveda za zgodovino osvobodilnega gibanja v mestu. To po eni strani zaradi svojih raznovrstnih oblik in mnogoterih dejavnosti, množičnosti in zgodnjega nastanka predstavlja svojevrsten izviren fenomen ne le v tedanjih slovenskih in jugoslovanskih, temveč tudi evropskih razmerah. Po drugi strani pa zaradi ključne vloge Ljubljane kot prvotnega središča in žarišča osvobodilnega gibanja obravnavanje problematike podtalnega urbanega odporništvaja dejansko presega ljubljanski lokalni okvir.

V tem smislu predstavlja objava dokumentov v bistvu nadaljevanje Tršanovega raziskovanja te problematike, saj je nedolgo tega izdal knjigo OF v Ljubljani, organiziranost v času italijanske okupacije 1943, ki temelji na avtorjevem magistrskem delu, obravnaveni na zgodovinskem oddelku Filozofske fakultete v Ljubljani, le da se je tokrat odločil za nekoliko drugačen pristop, prepustil je vironi, da govorijo sami. O vlogi in pomenu okupirane Ljubljane je bilo sicer v literaturi že precej napisanega, vendar pa predstavljajo omenjeni dokumenti tako bogat vir, da v mnogočem dopolnjujejo naše vedenje o tej problematiki, zlasti z vidika organiziranosti osvobodilnega gibanja po kapitulaciji Italije in odnosov med njegovimi nosilci ter tudi delovanja njegovih nasprotnikov, da ga uničijo. Tako da lahko rečemo, da je magister Tršan s svojim pristopom na zelo zanimiv način osvežil in poglobil poznavanje ljubljanske medvojnega zgodovine ter na nek način zaokrožil svoje raziskovanje, ki ga je pričel z magistrirjenju.

Na koncu naj poudarim, da ima delo tudi aktualno vrednost, ki presega zanimanje ozkih strokovnih krogov, saj se ukvarja s problematiko, ki še danes na nek način buri duhove na Slovenskem. Tudi s tega vidika bo delo prispevek k boljšemu poznavanju vojnega časa, saj zapolnjuje nekatere vrzeli v vedenju o naši polpretekli dobi.

Bajam Godeža

Knjiga Braneta C. Šuštarja: *Spodnja Šiška pušclje Ljubljane*. Knjiga predstavlja nekoliko preurejeno in dopolnjeno magistrsko nalogo navedenega avtorja, ki jo je zagovarjal decembra 1995. leta na oddelku za zgodovino ljubljanske filozofske fakultete. Kot pove že podnaslov: *Arhivski zapiski s poti vasi v predmestje 1885-1914*, je delo nastalo predvsem na podlagi proučevanj ohranjenega arhivskega gradiva za to obdobje in področje. Prav to dejstvo daje monografiji veliko vrednost. Avtor je namreč pregledal in uporabil za svojo raziskavo arhivsko gradivo, ki se nanaša na področje Spodnje Šiške, tako v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, Arhivu Republike Slovenije, Frančiškanskem provincialnem arhivu, Državnem arhivu v Trstu, Župnijskem arhivu župnije sv. Frančiška Ljubljana, kot tudi v Knjižnici Šiška, Slovenskem žolskem muzeju ter Arhivu Slovenskih železnic. Zraven je priregnul še razne tiskane viire, predvsem statistične preglede, časopise ter obstoječo literaturo.

Vsehino knjige je razdeljena na deset poglavij. V prvem poglavju nas avtor seznanja s starejšo preteklostjo kraja, od navedb razprav in omemb imena Šiška, preko pregleda zemljiških gospostev in njihovih posestev v Šiški ter razvoja naselja nas popelje v čas druge polovice 19. stoletja in s tem do drugega poglavja, v katerem opiše občino, njeno poslovanje ter občinske deželnozbornske volitve. V tretjem in četrtem poglavju se posveča gospodarski zgodovini kraja, in sicer opisuje, kako se je kmečka podoba Spodnje Šiške umikala pred rastočimi neagrarnimi dejavnostmi. Gradbeni, komunalni in prometni razvoj kraja predstavi v petem poglavju. Naslednja poglavja opisujejo cerkvene razmere, šolstvo v Spodnji Šiški, društva in zadruga ter zdravstvo in socialo. V zadnjem (desetem) poglavju nam avtor poda potek postopnega prehajanja občine Spodnja Šiška v okvir mesta Ljubljane do leta 1914, ko je postala ljubljansko predmestje. Knjiga se zaključuje s kazalom osebnih in krajevnih imen ter prilogama: seznamom hiš v Spodnji Šiški v letu 1906 in skico ulice, hiš in hišnih števil v Spodnji Šiški okoli leta 1903.

Študije razvoja Spodnje Šiške se je avtor lotil s strokovno znanstvenim pristopom, vendar je s svojim slogom pisanja ter objavo veliko zanimivega slikovnega materiala to monografijo naredil zelo privlačno ne samo za strokovnjaka, raziskovalca, temveč tudi za povprečnega bralca, ljubitelja krajevne zgodovine.

Sonja Anžič

Branko C. Šuštar, Spodnja Šiška pušclje Ljubljane, Arhivski zapiski s poti vasi v predmestje 1885-1914, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 18, Ljubljana 1996, 376 strani

V okviru serije publikacij, ki jih izdaja Zgodovinski arhiv Ljubljana: Gradivo in razprave, je v drugi polovici leta 1996 pod zaporedno številko 18 izšla

Dušan Kos, Celjska knjiga listin I., Listine svobodnih gospodov Žovneških do leta 1341, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Muzej novejšje zgodovine Celje, Ljubljana, Celje 1996

Svobodni gospodje Žovneški, grofje Celjski, od 1436 pokneženi grofje Celjski so edina velika dinastija, pomembna tudi v evropski politiki, ki je imela